

Latvijas medicīnas dižgaram Pēterim Augustam Sņiķeram – 150!

Raimonds Karls, dermatologs, venerologs,
Latvijas Universitāte, Latvijas dermatologu un venerologu biedrība,
Derma Clinic Rīga

Vēstures minūtes – Latvijas veneroloģijas un dermatoloģijas, augstākās izglītības un kara medicīnas dižgaram, ārstam, profesoram un Latvijas armijas ģenerālim Pēterim Sņiķeram 150!

Daudzās ārstu specialitātēs ir vēsturiskas personas, kuras uzskatāmas par savas disciplīnas pamatlicējiem Latvijas zinātnē un medicīnas praksē. Dermatoloģijas un veneroloģijas specialitātē tāda persona ir profesors Pēteris Sņiķers. Tieši šogad, 7. decembrī aprit 150 gadu kopš viņa dzimšanas. Pieredzēts daudz – cariskās Krievijas laiki, lielvarnieku apvērsums, Pirmais Pasaules karš, Latvijas valsts dibināšana, cīņa par valsts pastāvēšanu, laika posms starp diviem pasaules kariem, Latvijas pirmā un atkārtotā okupācija, deportācijas.

Bērnības un jaunības gadi

Pēteris Sņiķers dzimis 1875. gada 7. decembrī Skultes pagasta “Kazbuļos” kā vecākais dēls astoņu bērnu ģimenē. Liktenis bija lēmis trīs jaunākos brāļus aizsaukt viņšaulē vēl agrā bērnībā. Vidējais brālis Jānis Mārtiņš Sņiķers bijis ievērojams sava laika tirgotājs, rūpnieks un veikalnieks, viens no turīgākajiem Rīgas pilsoņiem. Viņš mantoja vecāku mājas. Jaunākais brālis *Reinholds* Voldemārs Sņiķers arī izvēlējies medicīnu un dzīves gados sasniedza otorinolaringoloģijas virsotnes, kļūstot par Latvijas Universitātes profesoru un dzejnieces Veltas Sņiķeres tēvu. Māsa Alma Johanna Sņiķere arī bija mediķe, bērnu ārste un specializējās otorinolaringoloģijā, bija viena no sava laika izglītotākajām latviešu sievietēm. Māsa Anna Alvīne bija skolotāja. Pētera Sņiķera tēvs Mārtiņš Sņiķers 37 gadus bija Skultes pagasta vecākais, kas arī lielā mērā noteica iespēju visiem bērniem gūt labu izglītību.

Mācības sākās Skultes pagasta un draudzes skolā, vēlāk Leokādijas fon Freitāgas-Loringhofenas Skultes muižas progimnāzijā. Šeit mācības pagāja kopā ar baronu bērniem, kur izdevās gūt vispusīgu izglītību un teicamas svešvalodu zināšanas. Vēlāk P.

Sņiķers iestājās *Rīgas Nikolaja ģimnāzijas* 7. klasē, kuru absolvēja ar zelta medaļu.

Medicīnas studijas Kara medicīnas akadēmijā

No 1896. līdz 1901. gada novembrim P. Sņiķers studēja Pēterburgas Kara medicīnas akadēmijā, kas tolaik bija labākā medicīnas augstskola cariskajā Krievijā. Tajā uzņēma pēc stingra konkursa. Parasti par KMA klausītājiem kļuva ģimnāziju absolventi ar visaugstākajām sekmēm, caurmēra atzīme virs 4.75, ar labu un teicamu veselību. Šie jaunieši varēja studēt “uz kroņa rēķina” ar tam laikam paprāvu stipendiju. Aptuveni tajā pašā laikā šo mācību iestādi absolvējuši arī Igaunijas un Lietuvas dermatoloģijas un veneroloģijas pilāri, profesors un Igaunijas armijas ģenerālis Aleksandrs Paldroks un lietuvietis Jurgis Karuža. Svarīgi atzīmēt, ka tā laika Latvijas ārsti vairumā absolvēja tieši šo mācību iestādi. 1901. gadā kopā ar P. Sņiķeri akadēmiju absolvēja Nikolajs Grundulis un Voldemārs Treknais, 1918. gadā anatoms un antropologs Jēkabs Prīmanis un P. Sņiķera brālis Reinholds Voldemārs Sņiķers, 1919. gadā ķirurgs Pauls Stradiņš, 1922. gadā terapeits Kristaps Rudzītis un 1924. gadā Pēteris Jākobsons, kurš vēlāk kļuva par RMI Dermatoloģijas un veneroloģijas katedras vadītāju.

1901. gada novembrī, pēc akadēmijas beigšanas ar izcilību, P. Sņiķers tika iecelts par jaunāko ārstu 67. Taratutinas kājnieku pulkā, taču dienesta vietā neieradās, jo jau 1901. gada decembrī ar Kara medicīnas akadēmijas lēmumu zināšanu papildināšanai tika iedalīts dienestā klīniskajā kara hospitālī pie akadēmijas Pēterburgā. 1901.-1904. gadā P. Sņiķers pilnveidoja zināšanas akadēmijas klīnikā izcilā krievu dermatologa Timofeja Pavlova vadībā (krievu fiziologa Ivana Pavlova brālis) kā viņa asistents. Šajā laikā apmeklēja Berlīnes, Parīzes un Vīnes dermatoveneroloģijas un uroloģijas klīnikas. Jau 1904. gadā aizstāvējis disertāciju un ieguvis *Dr. med.* grādu.

Pēteris Sņiķers 20 gs. 20.-30.gadi ārstā apģērbā. Fotogrāfs nav zināms. 20. gs. 20.-30. gadi. Rīga. Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja krājums: F 2174

Interessants fakts, ka saskaņā ar cariskās Krievijas valsts dienesta ierēdņu gradācijas sistēmu jeb “rangu tabeli” titulārpadoņnieka nosaukums atbilda štābkapteiņa dienesta pakāpei kājnieku karaspēkā un šīs kategorijas ierēdņi kļuva par muižniekiem bez mantošanas tiesībām. Titulārpadoņnieks (1901), kolēģijas asesors (1904), galma padoņnieks (1908), kolēģijas padoņnieks (1915) un šādi ierēdņi bija jāuzrunā: “Jūsu Labdzimtība!”.

Pēterburgas laiks un korporācijas

Studiju laikā Pēterburgā 1896. gadā P. Sņiķers kļuva par latviešu studentu korporācijas *Fraternitas Petropolitana* dibinātāju un biedru (dibinātājs, seniors, filistrs). Cariskā režīma apstākļos korporācijas darbība varēja notikt tikai pagrīdes apstākļos. Tā laika Pēterburgā bija kosmopolītiskā vide ar lielpilsētās vērienu, eiropēiska, “pēterburdziska”, bet ne krieviska vide, un šīs īpatnības savijās ar dziļu latviskumu.

Jāņem vērā fakts, ka XIX gs. beigās - XX gs. sākumā, Latvija ir Krievijas impērijas trīs guberņas. Latvijā darbojas tikai Rīgas Politehnikums, vēlāk institūts – vienīgā augstākās medicīnas izglītības iestāde. Tā laika Pēterburgā bija arī plaša 10 000 latviešu kolonija, te radās latviešu profesionālā mūzika un tēlotāja māksla, strādāja Baumaņa Kārlis, Jāzeps Vītols, Emīls Dārziņš, Vilhelms Purvītis, Jānis Roberts Tillbergs. Mazliet agrāk te studēja Rainis, sacerēta mūsu himna “Dievs, svētī Latviju”, “Gaismas pils”, iznāca “Pēterburgas Avīzes”, darbojās Auseklis un Krišjānis Valdemārs, Visendorfs, Jānis Sanders u.c.

Vēlāk, 1924. gada 6. oktobrī, Rīgā Sņikers ir viens no latviešu studentu korporācijas *Fraternitas Metropolitana* dibinātājiem. *Fraternitas Metropolitana* ir tiešs turpinājums 1896. gadā Pēterburgā dibinātajai Pēterburgas latviešu studentu korporācijai.

Dr. med. grāds

1904. gadā P. Sņikers ieguva *Dr. med.* grādu, aizstāvēt savu doktora disertāciju Par papulonekrotiskā tuberkulīna būtību. Disertācija tika aizstāvēta Tērbatas Universitātes Medicīnas fakultātē. Tuberkulīna raudzi veica ar injekcijas palīdzību, bet Sņikers nāca pie domas, ka diagnosticēt varētu, arī ierīvējot tuberkulīnu ādā. Proti, tika pagatavotas 5–10% tuberkulīna ziepes, kuras ieberzējot slimajam pēc kāda laika tika novērota spēcīga lokāla reakcija. Ieberzējot šīs ziepes veselīem cilvēkiem (sev un klīnikas kalpotājam), reakcijas nebija. Šis pētījums tika veikts 1903. gadā un tas aprakstīts P. Sņikera promocijas darbā. Šai darbā autors nonāca ļoti tuvu atklājumam, kas pareizi izprasts, eksperimentāli vispārināts un klīniskā praksē ieviests, būtu varējis atnest autoram pasaules slavu, proti, sešiem pacientiem konstatēja tuberkulīna ādas reakciju. Diemžēl ne jaunais censonis, ne viņa pieredzējušais šefs nespēja līdz galam novērtēt tā diagnostisko nozīmi.

Literatūrā izmantoto metodi ar Sņikera vārdu nesaista, bet rokasgrāmatās un mācīgbgrāmatās tiek runāts par “Moro raudzi” pēc vācu pediatra Ernsta Moro uzvārda. Moro savus vērojumus pirmoreiz publicēja tikai 1907. gadā, četrus gadus vēlāk pēc Pētera Sņikera disertācijas.

Savā turpmākajā darbībā *Dr. med.* Pēteris Sņikers īsti zinātnisku problēmu risinājumam vairs nepievērsās, kaut arī ir publicējis ap 15 zinātniskos rakstus. Viņu vairāk saistīja prakses jautājumi un arī mūžs un ilgiem gadiem ievirzījās militārmedikā gaitās.

Studijas pabeigtas, disertācija aizstāvēta

Pēc disertācijas aizstāvēšanas Sņikeram bija jāatkalpo militārā resorā. 1904. gada beigās viņš kļuva par Daugavgrīvas strēlnieku pulka ārstu, 1905. gadā par Rīgas kara hospitāļa ordinatoru un līdz 1914.g. vadīja ādas un venērisko slimību nodaļu. Tā laika Sņikera publikācijas saistās ar jaunu diagnostikas metodiku un preparātu lietošanu sifilisa ārstēšanā — jau gadu pēc attiecīgajiem atklājumiem viņš lieto Vasermana reakciju un Ērliha salvarsānu (1910), pirms tam aprakstot jodipīna lietošanu. 1912. gadā ādas un venērisko slimību nodaļas priekšnieks uzdienēja līdz pulkveža dienesta pakāpei.

Šajā laikā aktīvi piedalās Rīgas Krievu ārstu biedrības sēdēs, bet sava skolotāja T. Pavlova jubilejas krājumam iesūta rakstu par spermatozoīdu dažādu iekrāsošanu (divējādu krāsu), kurā parāda, ka spermatozoīdu atšķirīgā krāsa atkarīga nevis no dažādiem to tiptiem, bet no to funkcionālā stāvokļa un patoloģiskajām izmaiņām.

Pirmais Pasaules karš

Sākoties I Pasaules karam, P. Sņikers mobilizēts un vadīja vairākus Krievijas Impērijas armijas kara hospitāļus: karalauka hospitāļa priekšnieks Austrumprūsijā, karalauka hospitāļa priekšnieks Petrogradā, 1915. gadā latviešu strēlnieku 2. brigādes ārsts. Vienlaicīgi ir Tērbatas Universitātes (mūsdienās Tartu Universitāte, Tartu Ülikool) Medicīnas fakultātes privātdocents ādas un venēriskajās slimībās (no 1916. oktobra) un tur līdz 1918. gadam lasīja lekcijas par sifilisu. Tieši Tērbatā sākas P. Sņikera tiešā saskare ar augstāko izglītību.

Jau 1912. un 1913. gadā avižu rakstos tika ierosināts pārcelt Tartu universitātes Medicīnas fakultāti uz Rīgu vai dibināt Rīgā īpašu medicīnas akadēmiju. Priekšlikumu izvirzīja Rīgas domes latviešu deputāti F. Veinbergs, K. Pēkšēns u.c., tomēr domes vairākums to noraidīja. Ir norādes, ka ierosinājuma autors varētu būt bijis P. Sņikers, kaut arī atrazdamies kara dienestā, attiecīgus avižu rakstus pats nav parakstījis. Ierosinājums ir pirmais mēģinājums izveidot augstāko medicīnisko izglītību Rīgā, tātad pirms vairāk kā 112 gadiem. Pamatojums nepieciešamībai Tērbatas universitātes Medicīnas fakultāti pārcelt uz Rīgu saistīts ar Rīgas II slimnīcas (šobrīd P. Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīca) un bērnu (Armitsteda) slimnīcas

Pēteris Sņikers militārā formā ar militāriem apbalvojumiem 20 gs. 30.gadi. Fotografis Jānis Rieksts. 20. gs. 30. gadi. Rīga. Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja krājums: P 1348/1

esamību Rīgā un daudz lielāku pacientu skaitu nekā Tērbatā.

1916. gadā Sņikers kļuva par 2. Latviešu strēlnieku brigādes ārstu un vadīja ievainoto un slimo latviešu karavīru ārstēšanu, un veica medicīnas dienesta organizēšanu Ziemassvētku kauju laikā. P. Sņikers piedalījās kaujās pie Ropažiem, Inčukalna, Siguldas. Viņa dienesta pienākumos ietilpa ne tikai profesijas jautājumi, bet strēlnieku brigādes aprūpe visplašākajā nozīmē, ieskaitot potēšanu pret lipīgām slimībām, kas ļāva aizkavēt epidēmiju izplatīšanos latviešu strēlnieku pulkos. Paralēli tam viņš turpināja lasīt lekcijas Tērbatas universitātes medicīnas studentiem kā ādas un venērisko slimību kursa privātdocents.

Pēc Brestļitovskas miera līguma noslēgšanas 1918. gada sākumā P. Sņikers demobilizējās no Krievijas armijas.

Pēc P. Sņikera ieteikuma pa Latvijas dzelzceļiem sāka kursēt speciāli aprīkoti dezinfekcijas un atūtošanas vagoni – pirtis, kuri, ierodoties kādā apdzīvotā vietā, ierīkoja tur karantīnas zonu, sniedzot palīdzību ne tikai militārpersonām, bet arī Latgales iedzīvotājiem, cenšoties izolēt un ierobežot epidēmijas izplatības rajonus.

Karaspēka daļas tika apgādātas ar dezinfekcijas līdzekļiem un dezinfekcijas aparātiem, kurus arī lietoja tīfa, dizentērijas un venērisko slimību izplatības ierobežošanai ne tikai starp karavīriem, bet arī civilistiem.

Tieši Pirmā Pasaules kara laikā Pēteris Sņķers sastop savu sievu Lūciju Žubecku (dzimusi Villerte). Vēsturē nav saglabājušās ziņas par kāzu datumu. Laulībā 1920. gada 1. martā dzimis dēls Alfs. Pēteris Sņķers apprecēja Lūciju Žubecku kā atraitni ar trim bērniem, viņš rūpējās arī par tiem, kaut ar audzudēliem cieša saikne neizveidojās. Audzudēli Arnolds un Edgars Žubecki piedalījās Latvijas brīvības cīņās. Audzumeita Elga Žubecka izstudēja medicīnu Latvijas Universitātē un kļuva par zobārsti tāpat kā māte Lūcija.

Latvijas Augstskolas un Latvijas Universitātes dibināšana

Vidzemes guberņas augstākās izglītības centrs bija Tērbatas Universitāte. 1918. gadā P. Sņķers aktīvi iesaistījās diskusijās par Latvijas Augstskolas dibināšanu. 1919. gada jūlijā kopā ar inženieri ķīmiķi, purvu pētnieku Pēteri Nomalu un psihologu Paulu Dāli izstrādāja un iesniedza K. Ulmaņa Pagaidu valdības izglītības ministram Kārlim Kasparsonam (Latviešu izglītības biedrības Augstskolu sekcijas vārdā) noteikumus par Latvijas Augstskolu. Mazliet vēlāk, 1919. gada augustā, kopā ar doktoriem Ādamu Butuli, Gustavu Reinhardu, Oskaru Voitu un Eduardu Zariņu izveido medicīnas fakultātes organizēšanas apakškomisiju un kļūst par vienu no pirmajiem fakultātes mācībspēkiem.

1919. gadā ievēlēts par jaunāko docentu ādas un venēriskajās slimībās. 1919. gada 5. septembrī P. Sņķeru ievēlēja par augstskolas dermatoveneroloģijas privātdocentu. 1919. gadā Rīgas 1. slimnīcā izveidoja dermatoloģijas un veneroloģijas klīniku, kurā iesāka lasīt lekcijas ārstiem un studentiem. 1919. gada 9. decembrī vienbalsīgi tika proponēts par profesoru, tomēr nebija guvis oficiālu apstiprinājumu augstskolā un Izglītības ministrijā. 1921. gadā avansēts par vecāko docentu. 1923. gadā ievēlēts par profesoru.

1919. gada vasarā, apvienojoties Latvijas karaspēka ziemeļu un dienvidu grupējumiem, Sņķeru apstiprina par Latvijas armijas sanitārās pārvaldes priekšnieku un armijas galveno ārstu. Ģenerālis J. Balodis iesaka paaugstināt par ģenerāli, kas gan īstenojas tikai vēlāk, 1923. gada 1. aprīlī pulkvedis tika paaugstināts par ārstu ģenerāli. 47 gadu vecumā sasniegtas divas maksimālās virsotnes – militārā un akadēmiskā. Paralēli darbam LU 1919.-1933. gadā ārsts ģenerālis ir Kara

sanitārās pārvaldes priekšnieks.

1921. gada 29. maijā Apgabaltiesa reģistrēja Latvijas Baltā Krusta biedrību prostitūcijas ierobežošanai. Sākotnēji tā dibināta 1899. gadā, no 1908. gada līdz I Pasaules karam darbojās ar nosaukumu Ļaužu labklājības biedrība. Vēlāk Baltā krusta biedrība iekļāvās profesora P. Stradiņa dibinātajā Veselības veicināšanas biedrībā, kurā tā līdz 1940. gadam pastāvēja kā Baltā krusta sekcija. Profesors Sņķers kaislīgi uzstāja uz alkohola un žūpošanas apkarošanas nozīmi cīņā ar venēriskām slimībām. Iedzīvotājiem organizēja neskaitāmas lekcijas un kino seansus par dzimumslimībām.

1922. gadā 3. februārī dibināja Dermatoloģijas un veneroloģijas katedru (katedras privātdocenti Jēkabs Šīrons (1870–1945), Jūlijs Galējs (1884–1951), Jānis Brants (1889–1944). Profesors Pēteris Sņķers LU katedru vadīja līdz 1944. gadam. 1924. gadā viņš dibināja Latvijas Dermatologu un venerologu biedrību.

Atzīmējama aktīvā darbība izdevuma Latvijas Ārstu Žurnāls redakcijas kolēģijā (1923–1925). Kā Latvijas Ārstu biedrības priekšnieks (1932–1937) un Vēža apkarošanas biedrības valdes priekšnieks (1934–1937) kādu laiku vadījis šīs biedrības.

Pēc armijas periods

1934. gada 4. janvārī pēc paša vēlēšanās, sasniedzot tolaik noteikto 58 gadu maksimālo vecumu, Pēteris Sņķers atvaļinās no Latvijas armijas.

Banketā Vīrsnieku namā, kas bija sarīkots par godu ģenerāļa aiziešanai no dienesta, kara ministrs ģenerālis Jānis Balodis teica: *“Ārsta – ģenerāļa profesora Sņķera personība, viņa darba griba un neatlaidība, kas vienmēr pārvarējusi visus kavēkļus, kādu agrāk tik nesamērojami vairāk bija latviešu censonim, ir viens no spilgtākajiem paraugiem latviešu jauneklīem, ja tiem kādreiz savā darbā liekas, ka pagurst prāts un atslābst rokas.”*

Ar īpašu valsts prezidenta Alberta Kvieša un kara ministra ģenerāļa Jāņa Baloža pavēli Pēteris Sņķers ir tiesīgs atvaļinājumā valkāt karavīra ietērpu. P. Sņķers bija LU ārstata mācībspēks, vadīja universitātes katedru un arī klīniku, pat neraugoties, ka viņa pamatdarbavieta bija Latvijas armija. Pēc atvaļināšanās no armijas profesors nodevās vienīgi LU Medicīnas fakultātes darbam un divas reizes (1933–1935 un 1937–1939) ir LU Medicīnas fakultātes dekāns. Dekāna darbī-

bas laikā P. Sņķeram pāris reizes nācis skarties ar skaļākiem pārmetumiem, kas varētu liecināt par viņa kā bijušās militārpersonas raupjāku, robustāku izturēšanos un raksturu.

Varēja atļauties daudz

Latvijas Valsts vēstures arhīvā glabājās Kara sanitārās pārvaldes priekšnieka ģenerāļa Sņķera oficiāla vēstule kara ministram pulkvedim Fricim Birkenšteinam, rakstītai 1924. gada 2. jūlijā, kurā viņš ierosināja: *“Tīri zinātniskos nolūkos gribētu pārmācības namā (t.i., cietumā) esošajam uz nāvi notiesātam noziedzniekam, gan tikai ar viņa piekrišanu veikt lepras bacīļu potēšanu, lai noskaidrotu dažādus ar šīs slimības inficēšanos saistītus apstākļus. Jo lepra kā slimība šobrīd vēl apdraud Latvijas iedzīvotājus – Latvijā ir ap 300 spītālīgo, pie kam viņi visi ir saslimuši piekrastes rajonos. Ja pētījumi būtu ar negatīvu rezultātu, tad uz nāvi notiesātajiem sods varētu tikt aizstāts ar cietumu.”*

Kara ministrs akceptēja ģenerāļa Sņķera ideju, bet subordinācijas pēc nosūtīja šo lūgumu uz Ministru kabinetu. Sekoja tieslietu ministra atbilde, ka šādus eksperimentus veikt nav iespējams, jo gadījumā, ja cietumnieki inficēties ar lepru, tos nebūtu, kur novietot, jo “cietumā nevar, bet leprozoriā radīsies vajadzības ierīkot arestantu istabas, kas principā ir neiespējami”. 3. septembrī Ministru kabinets noraidīja iespēju eksperimenta nolūkos potēt uz nāvi notiesātos, tiesa gan, nepaskaidrojot atteikuma iemeslus. Uz Sņķera tālāko karjeru ideja par lepras eksperimentiem nekādu iespaidu neatstāja.

Pēteris Sņķers dāsni atalgots ārsts, uzņēmējs un kolekcionārs

Sņķerim ir plaša privātprakse, viņš ir viens no bagātākajiem ārstiem un inteliģentiem Latvijā. Viņa klienti lielā skaitā ir Latvijas bagātānieki, politiķi, pat Universitātes profesori, ļoti dažādi cilvēki, īpaši līdz 1929. gadam, kad saslimstība ar venēriskajām slimībām un sifilisu Latvijā bija neparasti augsta (14 tūkstoši saslimušo).

Dzīves laikā profesors savāca lielu mākslas darbu kolekciju, kurā bija 366 izcilu krievu (Aivazovskis, Repins, Levitāns, Vereščagins, Vrubels) un latviešu gleznotāju (Rozentāls, Purvītis, Ūders, Grosvalds, Tillbergs, Strunke, Štrāls, Irbe) darbi, antikvāras

grāmatas, pastmarkas un citi mākslas priekšmeti. Profesoram piederēja unikāla visu Latvijā izdoto pastmarku kolekcija, ko testamentā viņš novēlēja LU medicīnas fakultātei (par šo sastādīts akts 1944. gada 16. decembrī). P. Sņikera mājās bija izvietota arī privāta gleznu un porcelāna kolekcija, kas 1942. gadā tika vērtēta kā viena no lielākajām privātajām kolekcijām, kurā atrodami ne tikai latviešu, bet arī cittautu mākslinieku darbi. P. Sņikeram bija arī vasarnīca Ķemeros, Tukuma ielā 26 (pašlaik grausta stāvoklī, bet savulaik tur atradās sanatorijas "Daugava" administratīvā ēka). Zināms, ka viņam piederējusi arī ēka, kur tika ražots minerālūdens "Veselība".

Līdzās ārsta praksei un profesūrai Pēterim Sņikeram bija vairākas aizraušanās: namu un māju būvniecība. Namu iegāde vieno visus brāļus un viņu ģimenes. Nams Brīvības ielā ("Sņikera nams") ir klasisks neoklasicisma stilā Mežaparkā. Šajā ēkā arī atradās Sņikera ārsta kabinets. Un šis saraksts nav viss. Brīvības ielā ēka būvēta laikā no 1929. līdz 1931. gadam pēc latviešu arhitekta *Eižena Laubes* projekta Latvijas Universitātes profesora, ģenerāļa Pētera Sņikera vajadzībām. Šeit bija gan profesora slimnieku konsultāciju vieta, dzīvoklis, korporācijas telpas, arī izklaides vieta, kurā uzstājās un muzicēja Oskars Stroks.

Padomju okupācija, otrais pasaules karš

1940. gada 17. jūnija rītā padomju karaspēks šķērsoja Latvijas robežu un ieņēma visus stratēģiski svarīgos punktus. Tas bija sākums padomju okupācijai un 1940. gada 5. augustā Latviju uzņēma PSRS sastāvā.

1940. gadā Pēteris Sņikers pārcieta smadzeņu trieku, no kuras laimīgi izdevās atveseļoties. 1941. gadā sarkanā vara nacionalizēja profesora īpašumus. Universitātē tiek uzspiest stingri strādāt pēc padomju medicīnas augstskolu programmām, piemēram, pāriet uz piecgadīgo kursu līdz šim sešgadīgā vietā.

Šī paša gada naktī no 13. uz 14. jūniju tiek apcietināts profesora Sņikera dēls, LU medicīnas students, 21 gadus vecais Alfs Sņikers. Arhīvos atrodami avižu sludinājumi, kuros minēts, ka ar Sarkanā krusta biedrības palīdzību ģimene meklē bezvēsts pazdušo Alfu Sņikeri. Dēla apcietināšanas dēļ profesors smagi pārdzīvoja notikumus.

Latvijā ienāk vācu karaspēks. Vācu okupācijas laikā universitāte centās saglabāt izglītības procesu, bet tas ir ievērojami apgrūtināts.

Tuvojoties padomju karaspēkam, 1944. gada 17. martā 188 Latvijas politiskie un kultūras darbinieki, starp tiem arī P. Sņikers, parakstīja Latvijas Centrālās padomes memorandu ar prasību par Latvijas suverenitātes atjaunošanu.

1944. gada vasarā, sākoties bēgļu kustībai uz Vāciju, P. Sņikers palika Rīgā, kaut bēgļu gaitās dodas profesora ģimene - sieva zobārste Lūcija Sņikere Žubecka, jaunākais brālis Reinholds Sņikers ar ģimeni, māsa Alma Sņikere.

Pēc padomju otrreizējās okupācijas Latvijā 1944. gada oktobrī-novembrī profesors piedalījās LVU Medicīnas fakultātes darbības atjaunošanas sēdēs (pēc dažiem avotiem tikai ierakstīts ka sēdes dalībnieks).

Alfa Sņikera atgriešanas mēģinājumā bija iesaistīti Augusts Kirhenšteins un Pauls Stradiņš. 1944. gada 23. novembrī P. Sņikers raksta iesniegumu A. Kirhenšteinam, kurš 1940. gadā īsu laiku bija Latvijas Ministru prezidents un ārlietu ministra v. i., no 1940. gada 21. jūlija līdz 25. augustam arī Latvijas Valsts prezidenta amata izpildītājs un pirmais Latvijas PSR Augstākās Padomes prezidija priekšsēdētājs. Kirhenšteins lūgumu nosūtīja LPSR valsts drošības tautas komisāram Alfonam Novikam. 1945. gada 9. janvārī Noviks paziņoja Kirhenšteinam, ka Alfs Sņikeris, būdams ieslodzīts Solikamskas GULAG nometnē, miris 1942. gada 20. novembrī.

Diemžēl līdzīgs liktenis bija arī profesora vidējam brālim Jānim Mārtiņam Sņikerim un viņa jaunākajam dēlam Jānim Miervaldim, kuri 1942. gadā līdzīgi gāja bojā Solikamskas GULAG nometnē.

Profesors Pēteris Sņikeris iestājās ne tikai par dēla Alfa, bet arī pameitas Elgas Raiskas atbrīvošanu no izsūtījuma. Kirhenšteins lūgumu par Raiskas atbrīvošanu nosūtīja Lavrentijam Berijam. Lūgums netika atbalstīts. Tikai 1956. gada jūnijā Elga Raiska tika atbrīvota no izsūtījuma un atgriezās Latvijā, kur turpināja darbu ārstes profesijā.

1944. gada oktobrī Sarkanā armija ieņēma Rīgu un divas dienas pirms savas dzimšanas dienas, 1944. gada 5. decembrī, tā arī nezinot dēla Alfa likteni, Pēteris Sņikers mirst. Apbedīts I Meža kapos.

Ne tik daudz kā zinātnieks vai zinātniskās skolas izveidotājs, bet veiksmīgs praktizējošs ārsts, dermatologs, venerologs, leprologs, sifilidologs. Izcilis organizators, militārmedicīnas persona, Latvijas armijas ģenerālis. Viens no Latvijas Universitātes un tās Medicīnas fakultātes rosinātājiem un izveidotājiem. Latvijas Universitātes profesors un Medicīnas fakultātes dekāns, katedras vadītājs. Korporācijas "*Fraternitas Metropolitana*" dibinātājs. Seksuāli transmisīvo slimību apkarošanas un prostitūtu rehabilitēšanas galvenais stratēģis un īstenotājs. Vairāku sabiedrisko organizāciju dibinātājs, vadītājs, dalībnieks, Baltā Krusta biedrības, Latvijas dermatologu un venerologu biedrības pamatlicējs. Latvijas ārstu biedrības priekšnieks. Sabiedrisks darbinieks. Uzņēmējs, mākslas vērtību (gleznu un porcelāna) kolekcionārs, mecenāts.

Pēteris Sņikers militārā formā 20 gs. 20.gadī. Fotogrāfs nav zināms. 20. gs. 20. gadi. Rīga Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja krājums: MVM 41797 Ff 5059

Latvijas Universitātes (LU) profesors, Latvijas armijas ģenerālis Pēteris Sņikeris bija viens no LU Medicīnas fakultātes (MF) dibinātājiem, MF dekāns, LU Ādas un venērisko slimību katedras izveidotājs un tās vadītājs no 1922. – 1944. gadam. Ievērojams Latvijas medicīnas un kara medicīnas organizators, Trīs zvaigžņu ordeņa kavalieris, mākslas mecenāts.

Profesoram Pēterim Sņikeram veltītās konferences video ieraksts būs pieejams Latvijas Ārstu biedrības mājas lapā www.arstubiedriba.lv

Andris Rubins, Dr. habil. med.,
LU profesors, LU MF Dermatoveneroloģijas katedras atjaunotājs un vadītājs (2011. – 2023.)

Silvestrs Rubins, Dr. med., LU asociētais profesors, LU MF Dermatoveneroloģijas katedras vadītājs (2023. – 2024.)